

У січні 2013 року вийшов новий довідник ПСП II “Проведення експертизи проектів нормативно-правових актів з використанням методики вирішення проблем”. Авторський колектив: Тетяна Фулей, Лора Лукас, Лорна Сайц

[Завантажити посібник](#)

Цей посібник є результатом кількарічної роботи українських та американських фахівців щодо пошуку нових та удосконалення існуючих методик, що можуть бути використані у законотворчій та нормотворчій діяльності. Це друга подібна публікація, здійснена Програмою сприяння Парламенту II, яка реалізовується Університетом штату Огайо та Університетом Індіани за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID); перша – [«Розробка проектів нормативно-правових актів відповідно до методики вирішення проблем»](#), написана тим самим авторським колективом (Тетяна Фулей, Лора Лукас, Лорна Сайц) і опублікована у червні 2012 року, адресована розробникам законопроектів.

Цільовою аудиторією цього посібника є спільнота експертів (як працівників органів-суб'єктів владних повноважень, так і неурядових організацій), що де-факто здійснюють експертизи проектів нормативно-правових актів (далі – НПА), до того ж як законопроектів, так і проектів підзаконних НПА.

В основу цього посібника покладена удосконалена та «українізована» версія методики вирішення проблем (англ. Problem-Solving Method), описаної проф. Енн та Робертом Сейдманами (Ann and Robert B. Seidman) та Налін Абеєсекеє (Nalin Abeyesekere) у посібнику «Legislative Drafting for Democratic Social Change»². Українське видання цього посібника – «Розробка законопроектів для демократичних соціальних змін» – побачило світ у 2006 р. Однак, це видання сприймалося швидше як наукова публікація, а не практичне керівництво для розробників законопроектів.

Проект НПА, розроблений відповідно до методики вирішення проблем, розглядається передусім не як текст, а як найбільш оптимальний (з-поміж можливих альтернатив) варіант вирішення певної суспільної проблеми, що потребує правового регулювання.

Таким чином, запропонована методика, що широко застосовується у різних країнах, передбачає використання права як основного інструменту для вирішення суспільних проблем. Вихідними положеннями для її використання є, зокрема, розуміння того, що (1) проблеми розвитку тієї чи іншої країни породжуються усталеними способами поведінки, тобто інституціями; (2) для зміни поведінки, а отже, для трансформування інституцій, найкращими та найдієвішими інструментами є закони, які (3) можна і потрібно використовувати для стимулювання широкомасштабної трансформації суспільства.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....5

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД МЕТОДИКИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ДЛЯ РОЗРОБКИ ТА
ОЦІНЮВАННЯ ПОЛІТИКИ І ЗАКОНУ.....9

4 кроки методики: короткий огляд.....9

Коли може застосовуватися ця методика.....12

Вимоги до експертів, які здійснюють аналіз проектів НПА.....14

РОЗДІЛ 2. ВИКОРИСТАННЯ РЕГУЛЯТИВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПРАВА ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН.....16

Роль права і закону в житті суспільства.....16

Право, соціальні зміни і «добре врядування».....18

Закон і людська поведінка.....19

Сучасний стан українського законодавства.....21

Вимоги до законопроектів та проектів підзаконних НПА.....23

Вимоги до проектів регуляторних актів.....31

Вимоги до проектів актів Кабінету Міністрів України.....35

Удосконалення якості обґрунтування НПА: окремі пропозиції.....42

Підходи до законо-, нормопроекування.....46

Розуміння поведінки: ключ до розробки якісного НПА.....51

РОЗДІЛ 3. ЗАКОНОДАВЧІ ВИМОГИ ДО ЕКСПЕРТИЗИ ПРОЕКТІВ НПА.....54

Визначення та ознаки експертизи.....54

Форми і види експертизи та підстави її проведення.....56

Об'єкти експертизи.....57

Експертиза законопроектів.....58

Види експертизи законопроектів за предметом дослідження.....62

Види експертизи проектів НПА Кабінету Міністрів України.....68

РОЗДІЛ 4. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ДЛЯ ЕКСПЕРТИЗИ ПРОЕКТУ НПА.....75

Крок 1: Визначення проблеми та поведінки, яка її складає.....78

Виклик 1: Визначення цілей і завдань законопроекту (проекту підзаконного НПА).....79

Виклик 2: Виявлення чинних пов'язаних законів та підзаконних нормативно-правових актів.....86

Виклик 3: Оцінка, чи пояснювальна записка описує проблему.....89

Виклик 4: Оцінка, чи широка проблема була належним чином звужена.....92

Виклик 5: Виділення поведінкових компонентів проблеми.....94

Виклик 6: Виявлення, чи закон охоплює деталі проблемної поведінки.....96

Крок 2: Пояснення причин проблемної поведінки.....98

Виклик 1: Оцінка причин поведінки, яка розглядається у законопроекті.....99

Виклик 2: Визначення можливих додаткових ролевиконавців і уточнення масштабів проблеми.....111

Крок 3: Вибір рішення, спрямованого на усунення причин проблемної поведінки.....112

Виклик 1: Оцінка відповідності рішення завданню з усунення причин проблемної поведінки.....114

Виклик 2: Оцінка впливу і розгляд альтернативних рішень.....118

Виклик 3: Пропозиція висновків щодо необхідності пом'якшення негативних наслідків.....122

Виклик 4: Пропозиція висновку про необхідність бюджетної оцінки.....123

Виклик 5: Оцінка вибору і структури органу-виконавця.....124

Виклик 6: Оцінка якості оформлення обраного рішення в законопроект (проект підзаконного НПА).....127

Виклик 7: Визначення, чи ролевиконавці можуть діяти належним чином (поводитися у бажаний спосіб).....137

Виклик 8: Підвищення ймовірності досягнення цілей законопроекту (підвищення ймовірності, що ролевиконавці будуть поводитися у бажаний спосіб).....139

Виклик 9: Перевірка законопроекту на повноту.....140

КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ПРИ ЕКСПЕРТИЗИ ЗАКОНОПРОЕКТУ.....148

ВИСНОВКИ.....151

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ.....	153
ВПРАВИ ДЛЯ РОБОТИ В МАЛИХ ГРУПАХ.....	156
ПРИКЛАДИ.....	157
ІНСТРУМЕНТИ.....	158
ДОДАТКИ.....	159
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ТЕРМІНІВ.....	163
TABLE OF CONTENTS.....	165
SUMMARY.....	167